

8 клас
Дитячі проблеми в
дорослому житті,
передані засобами
гумору.

Валентин Чемерис. «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання» Стрембицька Л.А.

Теми уроків

**ВАЛЕНТИН ЧЕМЕРИС. «Вітька + Галя, або
Повість про перше кохання».**

**Гумористична повість про життя і пригоди
школярів із села Великі Чаплі: дружбу і
перше кохання, вірність і перший поцілунок,
дуель і перше побачення.**

**Дитячі проблеми в дорослому житті, передані
засобами гумору**

«Вітька + Галя, або Повість про перше кохання» — автобіографічна гумористична повість.

Вітя Горобець — це Валентин Чемерис, бо в дитинстві його часто називали «Вально» або «Вітько». Імен друзів письменник теж не змінював: Федько і Галя Козачок реальні особи, з яких він писав своїх персонажів.

Теорія літератури

- **Повість**

Епічний прозовий твір, який характеризується однолінійним сюжетом, невеликої кількістю персонажів і за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття посідає проміжне місце між романом та оповіданням.

Теорія літератури

- **Автобіографічний твір**

Твір, у якому автор наближається до опису свого реального життя, використовує певні епізоди, що мали місце в його житті.

- **Гумор**

Художній прийом, заснований на зображенні чого-небудь у комічному вигляді.

Переповідає історію кохання у творі *оповідач*. Це дорослий чоловік, який уже пережив перші почуття, тому часто йому хочеться втрутитись у перебіг подій і щось порадити Віті чи застерегти його від хибних кроків. Оповідач *дотепний* та *іронічний*, але ставиться до своїх персонажів *доброзичливо й зі співчуттям*.

Композиція твору

Перша частина — «Дуель»
Друга частина — «Голуба кунія»

У свою чергу кожна частина
поділяється на окремі розділи.

Усього 26 розділів.

Композиція твору

За жанром кожна з частин — це оповідання, тому що сюжет однолінійний, події відбуваються протягом короткого проміжку часу, діє невелика кількість персонажів.

Тому слово «*повість*» у заголовку потрібно розуміти як синонім до слова «*розповідь*», а не як визначення жанру твору.

Композиція твору

Експозиція: розповідь про дружбу в дитинстві Віті з Галею та їхні пригоди.

Зав'язка: Вітя зізнається своєму другу Федькові у закоханості до Галі Козачок. Для нього самого це почуття стало несподіваним. Друзі вирішують, що Вітя має освідчитись дівчині у своїх почуттях.

Композиція твору

Розвиток дії: друзі складають, а Вітя виконує серенаду для Галі; хлопці посилають свій «шедевр» — серенаду — до редакції районної газети з проханням надрукувати; хочуть роздобути в бабці зілля, яким причарують дівчину; Вітя йде на перше побачення та здійснює заради коханої «трудові подвиги»; утворюється «любовний трикутник».

Композиція твору

Кульмінація: відкриває всі таємниці та відповідає на запитання, які виникли в читача на початку твору, — дуель, арешт Віті, зізнання Петра Білого, що він не кохає Галі.

Розв'язка: Галя при всіх виявляє свої почуття до Віті й робить його щасливим.

Позасюжетні елементи

Додаткові засоби впливу на читача

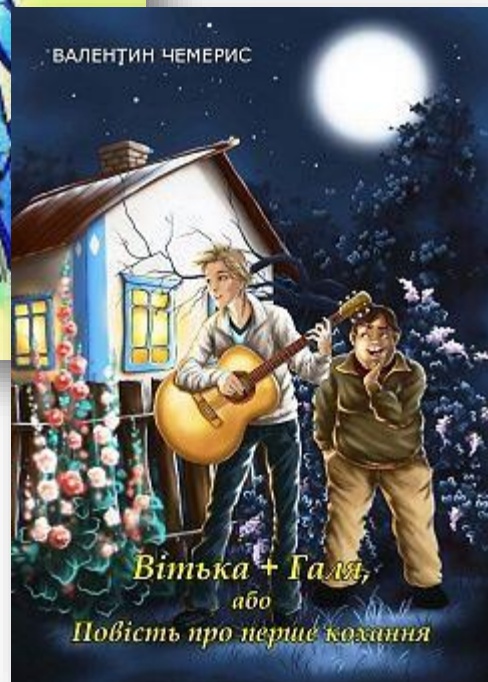
- інтригуючий заголовок,
- епіграф,
- авторські відступи,
- портрети персонажів,
- лист із редакції.

**Повість розпочинається й закінчується сном.
Навіщо автор використав цей прийом і як він
називається?**

*Перший сон допомагає авторові швидко
переказати події, що відбувалися протягом
тривалого часу в минулому. Події, що
відбуваються протягом місяця, — це теперішній
час. Фінал повісті залишається відкритим, бо є
другий сон Вітька, а далі майбутнє.*

- Доведіть, що твір В. Чемериса «Вітька+ Галя, або Повість про перше кохання» — гумористична повість.

Теорія літератури

- **Гумор**

Доброзичливо-глузливе ставлення до чогось, спрямоване на викриття недоліків; уміння подати, зобразити щось у комічному вигляді. Об'єктом сміху в гумористичних творах є окремі недоліки, вади в суспільному житті, у характері й поведінці людей тощо.

Арсенал прийомів для зображення комічних ситуацій

- створює смішні та парадоксальні ситуації;
- поєднує в розповіді комічне й драматичне, високий і низький стилі;
- вживає відповідну лексику та гру слів;
- поєднує невідповідність стилю мовлення й обстановки, у якій це сказано;
- натякає або вибудовує ланцюжок думок, що викликають смішні асоціації;
- перераховує різноманітні предмети в одному ряду;
- використовує спеціальні риторичні фігури тощо.

СМІШНЕ Й СУМНЕ В ПОВІСТІ «ВІТЬКА + ГАЛЯ...»

Смішне: наслідування Федьком книжних романів; комічні ситуації із серенадою, листом до редакції, приворотним зіллям та ін.

Сумне: стан побутового обслуговування на селі; бідність селян; обмежені можливості культурного розвитку, дозвілля; виготовлення небезпечних іграшок та їхнє використання; обмундирування міліціонерів.

Тема: гумористична розповідь про життя і пригоди школярів із села Великі Чаплі (дружбу і перше кохання, вірність і перший поцілунок, дуель і перше побачення).

Ідея: поетизація першого почуття, виховання культури спілкування підлітків, підготовка їх до реалій життя.

Порушені проблеми

- справжньої дружби (Вітька – Федько);
- першого кохання (Вітька – Галя);
- зради (Вітька – Петро);
- вірності;
- батьків і дітей;
- культури спілкування;
- вміння бачити прекрасне в буденності;
- необхідність навчання та розвитку творчих здібностей.

Персонажі

Вітька Горобець,
Галя Козачок,
Федько Котигорошко,
Петро Білий,
Юрко Гречаний,
міліціонер Грицько Причепа,
Соломія Кіндратівна — матір Галі,
дід Свирид,
баба Векла,
тітка Пріська,
баба Хівря,
дід Левонтій.

Літературна вікторина

«Уважний читач»

- 1. Яке прізвисько було у Федька?**
- 2. Ким працювала сестра Котигорошка?**
- 3. Як Федько запропонував Вітьці освідчитися Галі?**
- 4. Де Федько взяв сомбреро?**
- 5. Для кого, як виявилось, співав серенаду Вітька?**

- 6. Що пообіцяла Галя купити Федьку за зізнання, кого кохає Вітька?**
- 7. Чому Юрко пішов в секунданти до Петра Білого?**
- 8. Яку репліку постійно повторював Причепа?**
- 9. Ким під час канікул працювала Галя?**
- 10. Чому загорівся тин Пріськи Деркач?**
- 11. Скільки років було Вітьці?**
- 12. За якою допомогою Федько ходив до глухої баби Векли?**

Перевірте себе

- 1. Жучок**
- 2. Бібліотекарем**
- 3. Заспівати серенаду**
- 4. Зняв з опудала на городі діда
Свирида**
- 5. Для баби Хіврі**
- 6. Халву**
- 7. Бо був винен йому 15 копійок**
- 8. На даному етапі**
- 9. Листоношою**
- 10. Від недопалка Вітьки**
- 11. Йшов 14 рік**
- 12. За зіллям, щоб приворожити Галю**

УПІЗНАЙ ГЕРОЯ

- Молоді роки чаплівський цирульник провів у херсонських степах. Кажуть, кращого стригалля овець за нього не було по всьому півдню України.

Дід Левонтій

- На ньому нові (сині в смужечку) штани й жовті рипучі черевики. Рукава білої сорочки по парубочому закачані по лікті. На голові — бокс (...), білявий чубчик непокірно стовбурчиться.

Вітька

УПІЗНАЙ ГЕРОЯ

- Вона підходила до нього, струнка й висока, в білому-білому платті, зашаріла від швидкої ходи, а очі сяяли ніяково й радо.

Галя Козачок

- Прикотився в дівочу хату маленький і товстенький весільний сват з білою хлібиною в руках, купленою в сільмазі за двадцять дві копійки, та й став на порозі.

Федько

УПІЗНАЙ ГЕРОЯ

- Бо не міг старий спокійно дивитися, як пропадають сливові чи вишневі кісточки. Де, бувало, не знайде кісточку, — обов'язково, крекчучи й лаючись, підбере і в кисет сховає.

Дід Свирид

- Низенька рухлива жінка, років сорока, кинула на прибулого веселим чистим оком і співуче, м'яко відповіла на привітання: «Здрастуйте, добрий чоловіче».

Галина мати

До кого адресовані слова

- **О Богине!.. Доношу до Вашого відома, о най-прекрасніша серед усіх Дів вашого району, що я безтямно і до смерті закохався у Ваш образ і гину без Вас, як гине мандрівник у пустелі без краплини живлющої й зцілющої водички.**

До Галі

Хто сказав

- Хоча й жара, дідько її бери, а доведеться мені прочитати вам лекцію на тему: "Що таке єсть заборонена законом дуель, що таке єсть кохання і що таке єсть дурні".

Причепи

Дослідження образів повісті

«Вітька — високий, худий, з рідким білявим чубчиком — не міг і хвилини спокійно всидіти на місці. Запальний і рвучкий».

Головний персонаж твору, якому 14 років.

Закоханий у свою односельчанку Галю.

В образі поєднані такі риси, як рішучість, наполегливість та доброта.

Вітька цілеспрямовано йде до своєї мети, віддано бореться за своє щастя.

чудовий та вірний друг.

**14 років,
високий, худий,
з рідким білявим
чубчиком**

**Запальний і
рвучкий,
балакучий, як
сорока**

**Вітька
Горобець**

**Рішучий,
наполегливий,
цілеспрямований**

**Хвилюється,
ніяковіє**

Федько Котигорошко *«маленький товстий і флегматичний»* 12-річний друг Вітьки.

Мав прізвисько Жучок через свою смагляволицість.

Він романтичний (запропонував Вітькові освідчитись Галі серенадою).

Федько — начитана людина, багато читав про кохання: *«Федько вибирав книги на свій смак і ковтав їх десятками. Міг терпляче лежати на одному боці цілий день і ще терплячіше читати семисотсторінковий роман»*.

Хороший друг, всіляко підтримував Вітьку у різних ситуаціях і завжди хотів бути поруч: *«Тільки носа не вішай. Он дід Свирид каже, що двічі не вмирати, а раз — не минувати»*.

**12-літній опецьок,
маленький,
товстий**

**Флегматичний,
спокійний
добродушний і
вайлуватий**

**Федько Котигорошко
за смаглявість по-вуличному
називали Жучком**

Охота до читання

**Знавець-теоретик в
коханні**

Робота з ілюстрацією до твору

Галя — гарна та приваблива дівчина, *«тоненька немов вирізьблена»*, *«в неї гарні чорні очі-оченята, такі жваві, й такі привабливі, і такі бездонні, що прямо диво дивне»*. Недарма у неї закохався Вітька: *«Ех, Вітько, Вітько, гаряча твоя голова!.. І треба ж було тобі отак відчайдушно закохатися у Гальку Козачок!»*.

Галя — дівчина смілива та відважна, *«в свисті Галька могла заткнути за пояс будь-якого чаплівського хлопця!»*. Улітку вона працює листоношею, щоб заробити собі грошей. Саме у цьому образі уособлюється ідеал української дівчини.

**Струнка й висока,
з маленькою
голівкою
і товстою косою**

**Гарна,
горда,
весела**

Галя Козачок

**Працює
листоношею
(на канікулах)**

**Не з лякливих,
відважна**

Петро Білий — боягуз, мамин синочок, ябеда, хвастун, брехун, *«завжди прилизаний, напахчений одеколоном»*. Він боїться випробувань, намагається врятувати тільки себе.

«Городом йшла Галя, його Галя із сином чаплівського фінагента Петром Білим! Вона весело сміялася до нього, і Петро теж сміявся. Отой завжди прилизаний, напахчений одеколоном мамин синок, Петро Білий. Отой Петро Білий, ябеда і боягуз, хвастун і брехун, якого Вітька терпіти не міг».

«Боягуз він нікчемний, а не Петро! Хвастун заячий! Та зроду-віку не повірю, щоб Галя його покохала!»

**Завжди
прилизаний,
напахчений
одеколоном**

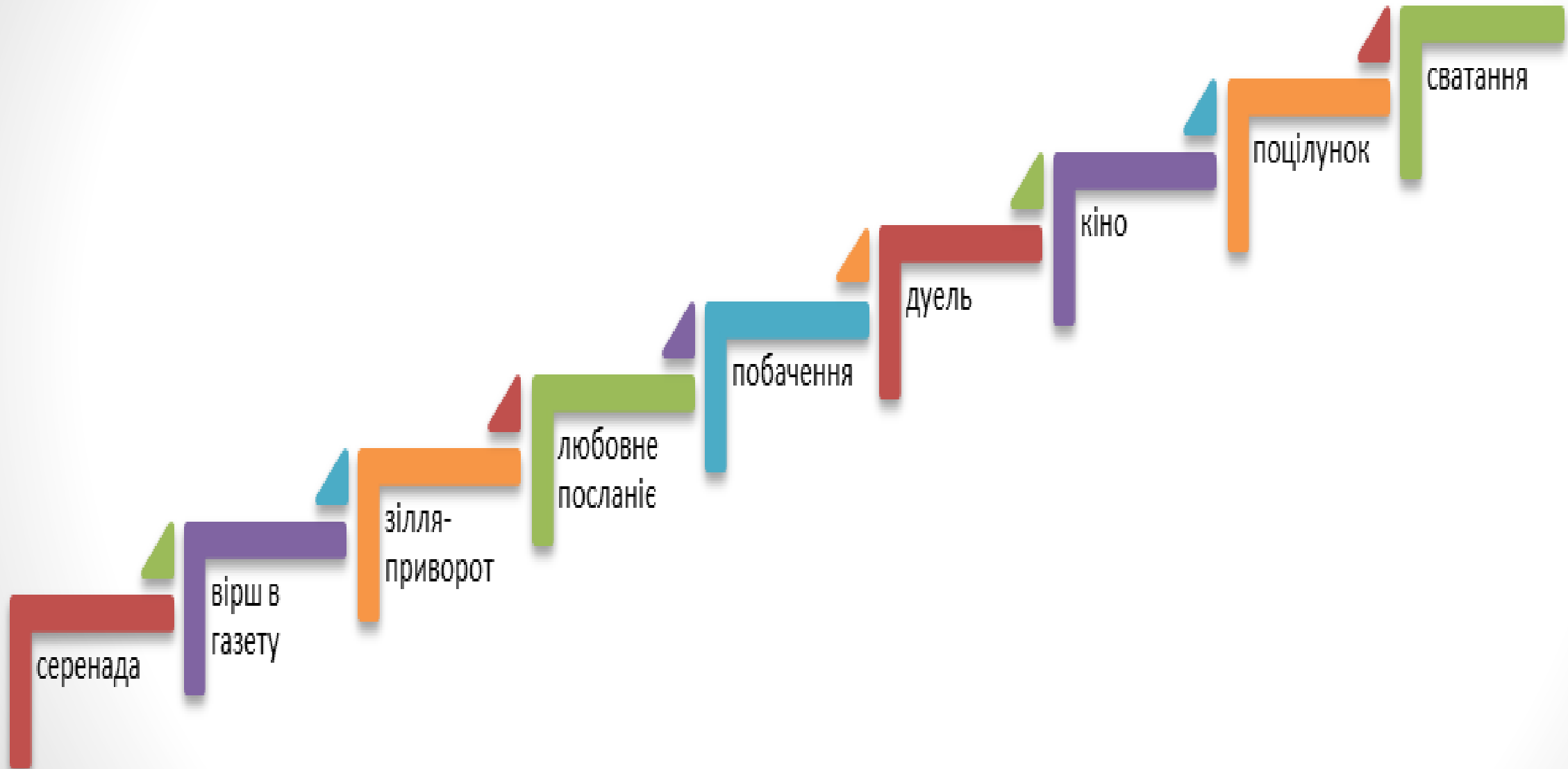
Ябеда і брехун

**Петро Білий
син чаплівського фінагента**

Мамин синок

**Боягуз нікчемний,
хвастун заячий**

Вчинки (кроки) Вітька до серця коханої

З тексту повісті виписати крилаті вислови, пояснити їх значення

Крилаті вислови	Значення
Пасти задніх	відставати, запізнюватися, бути позаду всіх, останнім, відставати або поступатися у чому-небудь
Не ликом шиті	про кого-небудь здібного, освіченого; такого, що уміє тримати себе де-небудь або розібратися в чомусь
Обіцяти золоті гори	знаджувати неймовірними обіцянками
Діло в шляпі	усе гаразд, як слід; все йде успішно

Крилаті вислови	Значення
Ведмідь на вухо наступив	про тих, хто не має музичного слуху
Не святі горшки ліплять	при бажанні можна навчитися багато чого
Дідька лисого	вживається для позначення рішучого заперечення чогось; виражає незгоду з ким-небудь
Підбивав клинці	залицятися до кого-небудь
Чекати в моря погоди	даремно надіятися на кого-, що-небудь, чекати чогось, залишаючись пасивним

Крилаті вислови	Значення
Наче вітром здуло	хтось або щось несподівано або безслідно зник чи зникло
Що з воза впало, те пропало	безповоротно
Під лежачий камінь вода не тече	той, хто нічого не робить, нічого й не здобуде

«Так» - «Ні»

- 1. Події відбуваються в селі Великі Чаплі.**
- 2. Головному герою Вітькові Горобцю 16 років.**
- 3. Котигорошко вважав себе знавцем-теоретиком у написанні віршів.**
- 4. Товариші зняли з опудала сомбреро, щоб співати Галі серенаду.**
- 5. Серенада не розтопила Галиного серця, бо хлопці погано співали.**
- 6. Зілля баби Векли не допомогло приворожити Галю, тому що Вітька відмовився його пити.**

- 7. Вітька Горобець ішов на перше побачення до Галі Козачок як на страту.**
- 8. Вітька з Федьком розчарувалися в Галі, бо дізналися, що вона пішла на побачення з іншим.**
- 9. Щоб помститися Петрові, хлопці відлупцювали його.**
- 10. Вітька зрозумів, що теж подобається Галі, коли вона прибігла рятувати його з-під арешту.**
- 11. Коли Федько прийшов сватати Галю, її мама погодилася віддати дівчину.**
- 12. На згадку про кохання Вітьки й Галі Федько залишив надпис на дереві: «Вітька + Галя».**

Перевірте себе

1. Так

7. Так

2. Ні

8. Так

3. Ні

9. Ні

4. Так

10. Так

5. Ні

11. Ні

6. Ні

12. Так

The background of the entire image is a vibrant, out-of-focus bokeh of yellow, green, and blue light spots. In the center, two hands are shown holding a bright red heart. The hands are positioned as if they are gently cradling or presenting the heart. The lighting is soft and warm, highlighting the texture of the skin and the color of the heart.

Кроссенс – асоціативна головоломка нового покоління. Слово «кроссенс» означає «перетин значень» і придумане за аналогією зі словом «кросворд», яке в перекладі з англійської мови означає «перетин слів».

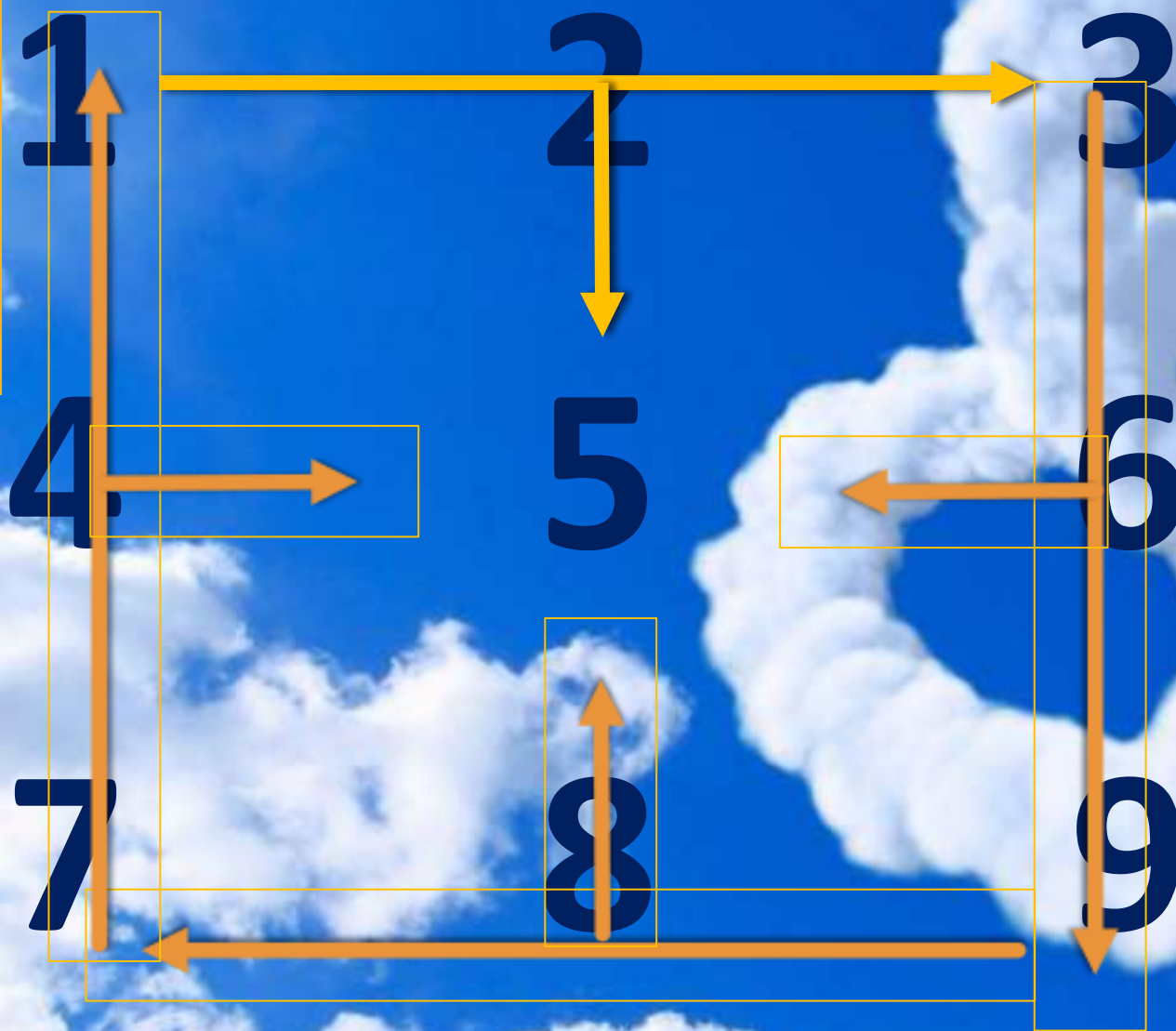
Кроссенс

за твором

Валентина Чемериса

«Вітька + Галя,

або Повість про перше кохання»

Домашнє завдання

**Знати зміст усього твору, уміти
переказувати, виділяти головне,
коментувати, пояснювати
підтекст, робити висновки.**

Перевіряємо знання

<https://learningapps.org/1602325>

Тестові завдання

1. Секундантом Вітька Горобця був
 - а) дід Свирид;
 - б) Причепа;
 - в) Жучок.

2. У свисті вона могла заткнути за пояс будь – якого чаплівського хлопця
 - а) Галя;
 - б) баба;
 - в) Жучок.

3. Семисотсторінковий роман читав

а) Галя;

б) Вітька;

в) Котигорошко.

4. Село, в якому відбувалися надії, називається

а) Великі Чаплі;

б) Малі Чаплі;

в) Великі Луки.

5. Дощі вгамувалися на

а) 6 день;

б) 3 день;

в) 5 день.

6. Серенаду друзі співали біля хати

а) Галі;

б) баби Хіврі;

в) голови сільради.

7. За інформацію про кохану Вітька Галя пообіцяла Котигорошку

- а) морозиво;**
- б) цукерки;**
- в) халву.**

8. Баба Векла дала зілля від живота

- а) Федькові;**
- б) Галі;**
- в) Вітькові.**

9. «Вона викине білий прапор»

- а) баба Векла;**
- б) мати Вітька;**
- в) Галя.**

10. Через годину хлопці витягли

- а) 32 відра;**
- б) 33 відра води;**
- в) 34 відра.**

11. Городом йшла Галя із

- а) Грицьком Причепою;**
- б) Котигорошком;**
- в) Петром Білим.**

12. У кобурі Грицька Причепи лежало

- а) кусень хліба і два помідори;**
- б) два кусня хліба і два помідори;**
- в) пістолет.**